

Het geluk van de tegenpolen

Sam Drukker en Sandra Kruisbrink: twee kunstenaars op een kussen. Hij is een ware publiekslieveling, zij is vooral gewaardeerd in de serieuze kunstwereld. Hun werk ligt mijlenver uiteen, als één inspirerende ode aan de tegenstelling.

Het atelier van Sam Drukker is rommelig en vol. Vanuit alle hoeken en gaten word je aangekeken door zijn portretten.

Zij tekent landschappen. Geen bestaande landschappen, maar landschappen die gedroomd lijken. Ze zijn ijl, licht, verlaten. Andere werelden, grotendeels vanuit vogelvlucht beschouwd, maar hier en daar verschuift het perspectief wat de verwondering alleen maar sterker maakt. Hij schildert portretten. Portretten van echte mensen, gevangen in hun meest typerende houding en oogopslag. Het zijn portretten waar je niet omheen kunt. Ze vullen de ruimte en eisen alle aandacht.

Zij is een perfectionist. Uren, dagen, soms zelfs weken, is zij bezig met het scheppen van een nieuwe werkelijkheid op papier. Een bijna meditatieve bezigheid, waarbij zij het liefst alleen is. Als mensenschilder is hij zelden alleen. Maar gezelschap stimuleert hem. In één ochtend kan hij een portret schilderen. Hypergeconcentreerd en spontaan zet hij zijn model in ferme streken neer.

Haar atelier in het centrum van Amsterdam is ruim, licht en georganiseerd. Haar werk hangt en staat bescheiden tegen de muren. Zijn atelier in een Amsterdamse volkswijk is precies wat men zich voorstelt bij een schildersatelier: rommelig en vol. En waar je ook staat of zit, overal kijken de portretten je aan. Grotere verschillen zijn bijna niet denkbaar.

Verleidingskunst

Dat tegenpolen elkaar aantrekken bewijzen de kunstenaars Sandra Kruisbrink (48) en Sam Drukker (51). Ze ontmoeten elkaar op een romantische avond in 1980, in Parijs. Zij was daar na de middelbare school voor een jaar als au-pair naar toe gegaan. Hij was er samen met een vriend, als gevolg van een spontane behoefte aan avontuur. Ze vonden elkaar meteen

leuk. Sandra: 'Ik vond dat hij er heel grappig uitzag. Dat zei veel over hem, vond ik.' Sam: 'Intuïtief voelde ik dat ik meer van haar wilde. Daarom zorgde ik ervoor dat we elkaar gingen schrijven. Dat was mijn doel.' Met zijn dikke brieven veroverde hij voorgoed haar hart. Sandra: 'Sam kan enorm verleiden met woorden. Dat is een talent van hem.'

Hij, drie jaar ouder, zat toen al op de kunstacademie in Groningen, waar hij les kreeg van Matthijs Röling. 'Die ontstak bij mij de vlam,' vertelt Sam, die eigenlijk tekenleraar had willen worden, maar voor de lerarenopleiding was uitgeloot. 'En heeft de bodem gelegd voor wat ik nu ben, een realist. Het ging in zijn lessen om de verwondering, het kijken naar de wereld. Een

dood vogeltje in een doosje, hard, zacht. Hoe schilder je dat. En wat ik nog verwonderlijker vond, was dat je in de buurt kon komen van je gevoel, puur door de overname van een beeld. Waar ik me op ben gaan toeleggen, is bijna een folkloristische aangelegenheid. Zo werd dat althans gezien in die tijd, toen het allemaal "conceptueel" was wat de klok sloeg. Maar ja, ik was er nou eenmaal achter gekomen dat ik portretten, figuren, veel interessanter vond dan al het andere. Dat ik daar iets over te vertellen heb. Tja, en als je dat weet, dan moet je dat ook gaan doen, vind ik.'

Sandra was nog niet zo ver. Zij had zelfs nog niet eens overwogen om kunstenaar te worden. 'Dat kwam niet in mij op. Ik wist helemaal niet wat ik wilde. Omdat Sam in Groningen woonde, ben ik in Groningen andragologie gaan studeren. Maar daar werd ik heel ongelukkig van. Ik was in die tijd enorm aan het zoeken en twijfelen. Toen ik uiteindelijk voor de kunst koos, viel alles op zijn plek.'

Of het door Sam kwam dat ze die keuze maakte, wil ze niet beweren, maar door hem was die keuze wel meer voor de hand komen te liggen. 'Ik stond vaak model op de academie en ondertussen luisterde ik dan naar dat eindeloze commentaar. Op een gegeven moment ben ik mee gaan tekenen. Dat je je beroep kunt maken van iets wat je echt leuk vindt, was voor mij een eyeopener.' Sandra deed toelatingsexamen voor de Rietveld academie in Amsterdam. Ze wilde heel graag terug naar het westen en Sam zou toch voor langere tijd naar Parijs gaan. Op de Rietveld koos ze bewust voor het tekenen: 'Tekenen was voor mij heel "naakt", het verhuult heel weinig, omdat de techniek zo beperkt is. Bij schilderen zou ik me juist kunnen verliezen in de techniek. Ik gebruik nu wel eens verf, maar meer als tekenaar.'

'Dat je van iets waar je dol op bent je beroep kunt maken, was voor mij een eyeopener'

Publieksliefeling

Sam had al snel succes met zijn schilderijen. Hij werd een ware publieksliefeling. Inmiddels behoort hij al meer dan twintig jaar tot de best verkopende kunstenaars van Nederland. Sandra kreeg vooral erkenning uit de 'serieuze' kunsthoek. In de vorm van subsidies, stipendia, prijzen en artikelen in moderne kunsttijdschriften. Een totaal ander circuit. Je zou haast gaan denken dat ze dat zo hebben afgesproken, om elkaar maar niet voor de voeten te lopen. Hoe het ook zij, het werkt. Jaloezie is er nauwelijks. Sandra: 'Mijn werk is minder toegankelijk. Daarom verkoop ik een stuk minder dan Sam. Bovendien brengen te-

Het atelier van Sandra Kruisbrink is licht en heel georganiseerd. Om haar werk goed te kunnen bekijken, moet je enige moeite doen.

Drie recente werken van Sandra Kruisbrink.

keningen ook nog eens een stuk minder op dan schilderijen. Maar ik ben heel blij voor Sam.' Sam heeft wat meer moeite met de status-quo: 'Kunstenaarsechtparen die in dezelfde hoek zitten hebben het ongetwijfeld moeilijker. Maar toch, ik heb nog nooit een prijs of subsidie gehad. Zij altijd! Ik zou best wat meer respect uit officiële hoek willen krijgen. Aan de andere kant, ik krijg particuliere liefhebbers over de vloer die geld voor een schilderij overhebben. Het is zo typisch Nederlands. Er is geen enkel ander land waar die twee werelden zo sterk van elkaar zijn gescheiden.'

Twee gescheiden werelden. Zijn die twee compleet verschillende kunstenaars eigenlijk wel in staat elkaars werk te begrijpen? 'Ja,' zegt Sam volmondig, 'ik begrijp Sandra's werk heel goed. En gelukkig vind ik het ook mooi. Als ik een zaal met Sandra's werk binnenloop denk ik: wow! Juist doordat het in zo'n andere hoek zit. Bij collega's die iets doen wat in mijn buurt komt, ben ik veel kritischer.'

Sandra is iets terughoudender. 'Ik begrijp heel veel,' zegt ze. 'En ik heb veel bewondering voor zijn werk. Maar ik hou van Sam op zijn soberst. Hij kan met weinig heel veel laten zien. Juist dan raakt het mij.'

Spaanse droom

Beïnvloeden de twee geliefden elkaars artistieke ontwikkeling? Nee, zeggen ze allebei heel stellig. 'Hoewel Sam mij altijd heel duidelijk heeft gemaakt dat hij gelooft in wat ik doe', vertelt Sandra. 'Ook heeft hij mij altijd gestimuleerd om bepaalde stappen te zetten. De ruimte die wij elkaar geven om te doen wat wij vinden dat we moeten doen, heeft ons beider carrières zeker positief gestimuleerd.'

Op persoonlijk vlak ervaart Sam wel de invloed van zijn eega: 'Sandra vormt een compleet contrast met mij. Heel simpel gezegd: Sandra leeft in het nu, ik in het verleden en de toekomst. En hoewel ik een lastig en inmiddels aardig versteend karakter heb, heeft mij dat wel enigszins veranderd. Vroeger wilde ik als schilder alleen maar goed zijn, maar dat interesseert mij allang niet meer. En dat wij toen in Barcelona zijn gaan wonen, komt ook echt door Sandra.'

Sandra had tijdens haar studie aan de Rietveld-academie de kans gekregen om ook een jaar aan de Facultad de Bellas Artes San Jordi in Barcelona te studeren. Zij greep die kans met beide handen aan, aangezien zij dankzij de vakanties met haar ouders aan de Spaanse kust een diepe liefde voor Spanje had ontwikkeld. Het beviel haar zo goed in de Catalaanse hoofdstad, dat zij direct na haar afstuderen terugkeerde, om zich verder te bekwamen in de lithografie.

Sam volgde. In eerste instantie schoorvoetend. Want Spanje was voor hem eigenlijk taboe: 'Daar gingen alleen burgers aan het strand liggen. En ook door Franco zat er een vieze smaak aan. Maar het was natuurlijk allemaal heel anders dan ik mij had voorgesteld. Ik ging van het land houden. Dat fantastische mañanagevoel. Het kunnen genieten. Het durven laten gaan.'

In 1992 kochten Sam en Sandra een huis met ruimte voor twee

ateliers in Barcelona. Jarenlang woonden zij om en om een jaar in Nederland en een jaar in Spanje. Totdat ze enkele jaren geleden besloten dat het voor hun kinderen beter was om voorlopig op één plek te blijven. Die plek werd Nederland. Het huis in Spanje is er nog. Of het er ooit van komt om de draad daar weer op te pakken, durft Sandra niet te zeggen, maar ze noemt het wel een droom.'

Hang naar avontuur

Al dertig jaar houden Sam en Sandra het met elkaar uit. Dan moeten ze toch wel iets gemeen hebben. Sam lacht: 'Wij zijn allebei cabezón (= koppig). Datgene wat we zijn, zijn we ook allebei heel erg. Dat botst natuurlijk. Maar ook in hoe we leven en hoe we denken over kinderen en hun opvoeding, zijn er veel meer overeenkomsten dan tegenstellingen. Maar ja, in een huwelijk krijgen de tegenstellingen nou eenmaal meer aandacht. Die levendigheid is gewoon ook nodig soms.' Sandra: 'De aantrekkingskracht en liefde tussen ons zijn gebaseerd

op de verschillen. Maar natuurlijk zijn er heel veel overeenkomsten. We hebben allebei een hang naar avontuur, we weten allebei goed wat we willen en we hebben allebei altijd veel plannen om dat te realiseren. En wat we ook gemeen hebben is dat we allebei

'Ik heb nog nooit een prijs of subsidie gekregen, zij altijd!'

graag naar de cantates van Bach luisteren als we serieus en geconcentreerd aan het werk zijn. Die muziek schept een sfeer waarin wij prettig kunnen werken.'

Twee bindende factoren van belang zijn natuurlijk Eli en Lena, de dertienjarige zoon en elfjarige dochter van Sam en Sandra, waarvoor ze met liefde hun semi-nomadenbestaan hebben opgegeven en zich hebben gesetteld in een huis in Amsterdam. Wat willen Sam en Sandra hun kinderen meegeven?

Sam: 'We hebben geen grote programma's met de kinderen. We weten dat als we ze met kunst overvoeren, dat ze dan zeker boekhouder worden. Ik zou het heel leuk vinden als ze de kunst in gaan. Maar ik zou zeker niet teleurgesteld zijn als ze dat niet doen. Want ik weet ook dat het een onmogelijk vak is.' Sandra: 'We willen ze gewoon heel veel meegeven, in de hoop dat ze dan later in staat zijn iets te kiezen waar ze gelukkig van worden, ongeacht status of geld – net als wij.' ■

Werk van Sam Drukker is te zien op de PAN Amsterdam van 22 tot en met 29 november 2009 en bij Pictura te Groningen van 15 november tot en met 20 december.

Werk van Sandra Kruisbrink is te zien in het Stedsmuseum Woerden t/m 3 januari. Kijk op: www.sandrakruisbrink.nl, www.samdrukker.com.

Van boven naar beneden en van links naar rechts werk van Sam Drukker: Regen; Bruid; Tennispeelster; Vrouwendrager; Man.

